

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Prædicatio

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

¶ SIMILITUDINES.

Deus non eas res instrumentales facit calamitatum, sed iis ad tale ministerium coaptantibus libens utitur. Iam quia ad id nunc præbes, id ipsum est, quod te omnino à Deo ab- ha quoque in vasis, aliud inhonestum, aliud honestum...

autem pertinet exponere, & exhortari, quod est prophetare Ex B. Thom. 5. par. 9. 97. art. 1. & 4. sent. dist. 5. q. 2. art. 1.

Prædicare est principalissimus actus, & proprius Episcopi, & dignior, quam baptizare, secund. eund. 3. par. 9. 67. art. 1.

Prædicare non licet nisi prelato, vel ex eius auctoritate. secund. eund. 4. sent. dist. 19. q. 2. art. 2.

Prædicatio debet fieri propter gloriam Dei, & salutem hominum non autem propter lucrum vel laudem propriam. secund. B. Thom. super epist. ad Rom. 10. lect. 2. col. 4. fin.

Prædicator habet octo nomina: scilicet Miles, Vinitor, Pastor, Bos, Arator, Triturator, Seminor, & Architectus templi. Ex B. Thom. 1. ad Co. 9. col. 3. 7. Reliqua vide plurima in libris prophetis & apostolicis.

Prædicamus vt res sunt, laudamus cum ex tollimus. secund. Doctum super Terent. in Eunuch.

¶ LOCI BIBLICI.

Prædicatio, prius ministerii Apostolorum pensum, Matth. 28. v. 19. 20. Marc. 16. 15. prædicationis Apostolicæ summa, Matth. 10. 7. Marc. 6. 12. finis eius, 1. Ioan. 1. 5. prædicatio Pauli qualis, 1. Corin. 2. 4. 1. Thess. 2. 3.

Prædicat Christus in nauis, Matth. 13. 2. Marc. 4. 1. qui prædicat, prædicat Dei sermones, 1. Petr. 4. 11. prædicauit Christus semper palam, Ioan. 18. 20. prædicare non possunt, nisi sint missi, Rom. 10. 15. prædicantibus Apostolis Deus dat incrementum. Act. 2. 47. 1. Corin. 3. 6.

¶ SENTENTIAE BIBLICAE.

Et ait Dominus, prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similem tui, & ponam verba mea in ore eius, loquetur quæ eos omnia, quæ præceperunt illi. Qui autem ea, quæ loquetur in nomine meo, audire noluerit, ego vtior existam. Deut. 18.

Esto mansuetus ad audiendum verbum Dei, vt intelligas, & cum sapientia proferes responsum verum. Ecc. 5.

Audies verbum ex ore meo, & annuntiabis ex me. Exech. 3.

Quam pulchri super montes pedes annuntiantis & prædicantis pacem. Esa. 52.

Euntes in mundum vniuersum, prædicatè Euangelium omni creaturæ, docentes omnes gentes, & baptizantes eos. Matth. 28.

Non in solo pane viuit homo sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Luc. 4.

Argue, obsecra: inerepa in omni patientia & doctrinâ, 2. Tim. 4.

¶ PATRUM SENTENTIAE.

Quia angelus nuntius interpretatur: Quicumque Episcopus vel presbyter, vel etiam laicus de Deo loquitur, & quomodo ad vitam æternam perueniat, annuntiat, merito angelus dicitur. Augustin. super Apocal. hom. 2.

Prædicator labore, vt intelligenter, vt libenter, vt obedienter audiat, & hoc se posse magis pietate orationum, quam oratoris facultate non dubitet: vt orando pro se ac pro illis, quos est allocuturus, sit prius orator, quam doctor. Et in ipsa hora accedens, priusquam exeat, proferat linguam ad Deum, leuet animam sitientem, eructet, quod biberit, vel quod impleuerit, fundat. Idem de doctrina Christi lib. 4.

Si quis vult pontifex esse, non tam vocabulo quam merito, imitetur Moysen, imitetur & Aaron. Quid enim dicitur Moyses? Quod non discederet de tabernaculo Domini. Erat ergo Moyses inuestigatè in tabernaculo Domini. Quid autem opus erat? Vt aut à Deo aliquid discederet, aut ipse populum doceret. Hæc duo sunt pontificis opera, vt aut à Deo distat legendo Scripturas diuinas, & sepius meditando: aut populum doceat, sed illa doceat, quæ à Deo ipse didicerit, non ex proprio corde, vel humano sensu, sed quæ Spiritus sanctus docet. Hierony. in Levit. 5. habetur. dist. 36. can. Si quis vult.

Si quis doctus & eruditus in Lege Domini potest alios erudire, non debet suæ assignare prudentiæ, ingenioque, quod possidet, sed gratias agat primum Domino, qui cuncta largitur: deinde sacerdotibus eius ac ministris, à quibus doctus est. Si enim non egerit gratias, sed scientiam vendiderit sibi, in penuria maledicetur. Quod si intelligens largitorum Deum, & agens his gratias, per quos Deo eruditus est, humiliauerit se, & in honorem Dei intulerit cibos: hoc est, scripturæ alimenta in Ecclesiis populis ministrauerit, statim aperientur super eum cataractæ cæli, & effundetur pluuia spirituum: & mandabit nubibus suis, vt pluant super eum imbrem: & abundantia rerum omnium perficietur. Idem super Malachiam, 2. habet. 16. g. 1. can. Reuerentissimi. Si quis.

Omnis doctor, qui austeritatem scripturarum, per quam potest audientes corripere, vertit ad gratiam, & ita loquitur, vt non corrigat, sed deleat audientes, vinum sanctarum scripturarum violat, atque suo corripit sensu, idem super illud, 1. Timotheum 1. 1. 1. est aqua.

Notandum est, quod dicuntur verba sapientum pungere, non palpare, nec molli manu attrahere lachrymam, sed erantibus tardis penitentis dolores & vulnus infligere. Si cuius igitur sermo non pungit, sed oblectationem facit audientibus, iste sermo non est factus.

TTTT 2

Prædicatio.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Prædicatio Græce κηρυξ, a κηρύσσω, prædicator dicitur. Hebr. מִשְׁפָּט, a verbo קָרָא, vocant. Subiata voce, clamant, legit & vocali pronuntiatione declarauit. Dicitur etiam sacer, sermo, eloquium, a verbo סָפַר, dixit, edixit. Hinc interpretor, sermo, interpretor, dicitur, dictionum expostio. Est etiam prædicatio, vt hic limitatur, Lyngah in Ecclesia recitatio, quod si linguas loquendo, permittat ad Diaconum: ad sacerdotes

illud Pauli ad Timoth. cap. 3. Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.

Ecclesie Principes; qui deliciis affluunt, & inter epulas atque lascivias pudicitiam servare se credunt; propheticus sermo describit, quod efficiendi sunt de spatiois domibus, lautique coniviis, & multo labore epulis conquestis. Et si vis scire, quo efficiendi sunt, propter malas cogitationes, & mala opera sua, Evangelium lege in tenebras scilicet exteriores, ubi erit lites & stridor dentium. Annon confusio & ignominia est, Iesum crucifixum, pauperem, & esumentem, fatis predicare corporibus; & iuniorum doctrinam rubentes buccas, tumentiaque ora proferre? Si in Apostolorum loco sumus, non solum sermonem eius imitemur; sed etiam conversationem & abstinentiam. idem, & hab. in decret. dist. 35. can. Eccles.

Quid autem de episcopis, qui verberibus timeri volunt, canones dicant, beneficiaritas vestra novit: pastores enim facti sumus, non percussores. Egregius prædicator dicit: Argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina. Noua vero atque inaudita est illa Prædicatio, quæ verberibus exigit fidem. idem Tom. episc. Constit. dist. 45. can. Quid autem.

Ab imperitis, pastorale magisterium, quanta temeritate suscipitur cum sit ars arrium, regimen animarum, hoc est, magisterium disciplinæ, ut culpis discretè noverit parcere, & pie resecare.

Nequamquam valet, in culmine humilitatem discere, qui in imis positus, non desinit superbiere, nec scit laudem, cum suppetit fugere, qui ad hanc didicit, cum desisset anhelare.

Tantum debet populi actionem actio transcendere præsulis, quantum distaretioles à grege vestra pastoris.

Si delectionis testimonium est cura pastoralis, quisquis virtutibus polens gregem Dei renuit pascere, summum Pastorem convincitur non amare. idem in Pastoralibus.

Oportet sacerdotes, quibus Domini populus commissus est, cum magna constantia vigilare super domesticas oves, ne in ipis mortibus, id est, diaboli stimulis lancentur. idem & hab. dist. 81. can. Oportet.

Quicumque sacros ordines vendunt aut emunt, sacerdotes esse non possunt. Vnde spiritum est: Anathema dandi, anathema accipienti, hæc est Simoniacæ hæresis: quomodo ergo, si anathematizati sunt, & sancti non sunt, sanctificare alios possunt? & cum in Christi corpore non sint, quomodo Christi corpus tradere vel accipere possunt? Qui maledictus est, benedicere quomodo poterit? idem & hab. 19. 1. can. Quicumque.

Nemo plus in Ecclesia nocet, quam qui perverte agens, nomen vel ordinem sanctitatis habet: Delinquentem namque hunc redarguere nullus præsumit: & in exemplum vehementer culpa extenditur, cum pro reverentia ordinis peccator honoratur. idem in pastoralibus par. 1.

Lux gregis est flamma Pastoris. Decet enim Dominicum Pastorem & sacerdotem, moribus & vita clarescere, quatenus in eo tanquam in vite suæ speculo plebs sibi commissa, & eligere, quod sequatur, & videre possit, quod corrigat. idem in regis. Epistol. 32.

Talis debet esse dispensatio regiminis, ut is, qui præcedit, ea se circa subditos mensura moderetur, quatenus ardens timeri debeat, & iratus amari, ut cum nimia lenitate vim reddat, aut immoderata severitas odiosum. Misericordia est lenitas severitati, faciendumque quoddam ex utraque temperamentum, ut neque multa asperitate exulcerentur subditi, neque nimia benignitate solvantur. Hoc nimirum illa tabernaculi arca significat, in qua cum tabulis virga simul & manna erat, quia scripturæ sacre scientia in boni rectoris sic peccatore, sit virga discretionis, sit manna dulcedinis. Hinc David ait: Virga tua & baculus tuus, &c. Virga enim percutimur, & baculo sustentamur. Sit ergo discretio virgæ, quæ feriat, sit & consolatio baculi, quæ sustentet. idem lib. 2. Moral.

Quid nos, Pastores! agimus, quando mercedem consequimur, & tamen operarii nequaquam sumus? Fructus quippe sanctæ Ecclesie in stipendio quotidiano percipimus, sed tamen pro æterna Ecclesia minime in prædicatione laboramus. Penitemus cuius damnationis sit, sine labore hic percipere mercedem laboris. Ecce est oblatione fidelium vivimus, sed quid pro animabus fidelium laboramus? Illa in nostrum stipendium sumimus, quæ pro redemptione peccatorum suis fideles obtulerunt, nec tamen contra peccata eadem vel orationis studio, vel prædicationis (ut dignum est) infundamus. idem hom. 7. super illud Luc. 10. Dignus est operarius mercede sua.

SENTENTIAE POETICAE.

Sen. Thyest. 8. 3.

PH. Nec abnuendum si das imperium Dami
TH. Nec appetendum. PH. Frater, ut regnes, rogat.

Iuven. 15.

Quis enim bonus, & face dignus
Arcana, qualem Cereris, sult esse sacerdos,
Vlla aliena sibi credat in aula?

TTT 3

Claud.

... Eodem modo & Evangelii prædicatores debent
... ac fortunam, imo corpus ad vitam Tyrannis opponere.
... sit Ecclesie caput Christus, salua fides. In Matth.
... refer ea, qua sunt sub titulis de Concionatoribus
... Episcopis.

Prælatus.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Prælatus, Græce ἡγεμὸν, & ἰσχυρὰ, obferuo dicitur. Est autem
... la: ge sumendo, omnis habens curam animarum, secundum
... c. Firmiter de sum. Trin. & in c. Decernimus. de iud.
... maximum est periculum, triplici ratione. Quia præ
... Sacramenta dispensare, que non nisi munde tracta
... rationem de propriis, & de alienis,
... B. Thom. 4. sent. dist. 17. q. 3. art. 3.
... mortali, etiam occulto, corripendo,
... peccato mortali, etiam occulto, corripendo,
... B. Thom. secund. Secund. 33. art. 3. & 4.
... Vide Episcopos.

PATRUM SENTENTIAE.

Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo
... quia nomen est operis, non honoris.
... que populus regi non potest, & si sita teneat
... appetitur. August.

Qui episcopatum
... cogitet religiosa prudentia tua, nihil esse in
... & leuius, & hominibus
... aut diaconi officio, si per
... Deum in le
... & damabilius. idem ad Val. & hab. hist. 40.

In hac vita, & maxime hoc tempore difficilius, laborio
... officio: sed apud Deum
... imperator iubet,

Episcopos, quod alio
... non quod
... &
... sed quod ex eo
... nulla peccati conscientia
... maluna
... eadem

Episcopos, & antequam diaboli
... in po
... com
... non
... superpo
... Sed

Episcopos, & antequam diaboli
... in po
... com
... non
... superpo
... Sed

Episcopos, & antequam diaboli
... in po
... com
... non
... superpo
... Sed

Episcopos, & antequam diaboli
... in po
... com
... non
... superpo
... Sed

Episcopos, & antequam diaboli
... in po
... com
... non
... superpo
... Sed

Episcopos, & antequam diaboli
... in po
... com
... non
... superpo
... Sed

Episcopos, & antequam diaboli
... in po
... com
... non
... superpo
... Sed

Episcopos, & antequam diaboli
... in po
... com
... non
... superpo
... Sed